

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ

БЕЗПЕКИ

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(для здобувачів вищої освіти денної форми навчання)

Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань

назва навчальної дисципліни

вибіркова професійна

обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова

Рекомендовано кафедрою охорони
праці та техногенно-екологічної
безпеки

(назва кафедри)

на 2022 – 2023 навчальний рік.

Протокол від 29 серпня 2022 року

№2

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань»

(назва навчальної дисципліни)

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Одним із основних напрямків запобігання нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві є проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів, формування відповідального ставлення працівників до особистої безпеки та підвищення рівня культури праці. На вирішення зазначених завдань і спрямовано вивчення навчальної дисципліни «Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань».

Вивчення дисципліни передбачає розкриття таких актуальних питань охорони праці, як:

- стану і причин виробничого травматизму і професійних захворювань;
- організації навчання та інструктажів з охорони праці;
- змісту заходів профілактики виробничого травматизму у сфері гігієни праці, виробничої санітарії і безпеки праці:
  - впливу факторів виробничого середовища та трудового процесу на умови праці та їх гігієнічної класифікації;
  - атестації робочих місць за умовами праці;
  - запобігання виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки;
  - прогнозування та оцінки професійного ризику;
  - застосування зарубіжного досвіду у сфері профілактики виробничого травматизму і професійних захворювань

Передбачається розвиток у здобувачів вищої освіти логічного мислення, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки дисципліни із повсякденним життям; формування світогляду, що базується на аксіологічних пріоритетах профілактики виробничого травматизму.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Цимбал Богдан Михайлович, доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат технічних наук.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 308. Телефон (робочий) – (057)707-34-46.
E-mail	tsembalbogdan@ukr.net
Наукові інтереси	Оцінка ризиків на робочому місці. Матеріалознавство. Безпека та гігієна праці. Засоби індивідуального захисту. Тертя та зношування деталей машин.
Професійні здібності	Професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності. Професійні здібності:

	<ul style="list-style-type: none"> - високий рівень підготовки за спеціальністю; - широка наукова ерудиція; - знання методології науки, її останніх досягнень; - основних етапів її розвитку і зв'язків з іншими науками; - широкий політехнічний кругозір; - уміння бачити перспективи розвитку науки і техніки; - використовувати результати прогнозування у навчальному процесі. - високі моральні якості, особистий приклад і авторитет.
<p>Наукова діяльність за освітнім компонентом</p>	<p>Підвищення ефективності виконання заходів з охорони праці та екологічної безпеки під час експлуатації шнекових екструдерів. Термокостюм робітника екструдера для виготовлення паливних брикетів. Захисний одяг пожежного-рятувальника. Бойовий одяг пожежного рятувальника. Запобігання професійних ризиків у солодовому та пивоварному виробництві. Аналіз факторів небезпек та оцінка ризиків обладнання для виробництва твердого біопалива з рослинної біомаси. Ризик-менеджмент як сучасна система управління на ПАТ "САН ІНБЕВ Україна", броварні "Рогань". Запобігання професійних ризиків характерних для жінок. Запобігання професійних ризиків викладачів. Запобігання професійним ризикам під час механічної обробки металів. Запобігання професійних небезпек теплотехніків. Запобігання професійних ризиків парамедиків. Запобігання професійних ризиків косметологів. Попередження професійних ризиків на виробництві та лабораторіях мікроелектроніки. Попередження професійних ризиків робітників лабораторії. Запобігання ризиків сільськогосподарських машин і техніки. Попередження електричного ризику. Попередження професійних ризиків майстра виробничого навчання. Попередження професійних ризиків в молокопереробній галузі Модернізація захисного одягу пожежного-рятувальника. Запобігання професійних ризиків рятувальників-водолазів. Професійні ризики та</p>

	<p>способи боротьби з ними в АТ "Новий стиль" Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту. Ідентифікація та попередження професійних ризиків зварювальника. Аналіз та профілактика професійних ризиків виноробів Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту Запобігання професійних ризиків у лісовому господарстві України. Оцінка професійних ризиків пожежного-рятувальника. Запобігання професійних ризиків в Інтернет просторі Міжнародна науково-практична конференція «Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання».</p>
--	---

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щоп'ятниці з 15.00 до 16.00 онлайн на платформі Zoomу або кабінеті № 308. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з правових, організаційно-технічних, соціально-економічних та психологічних питань профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань, визначеного відповідними нормативно-правовими актами, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	Вибіркова професійна
Рік підготовки	4-й, 5-й
Семестр	8-й, 9-й
Обсяг дисципліни:	

- в кредитах ЄКТС	6
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	180
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	20
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	2
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проект (робота) (годин)	
- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	156
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Хімія, фізика, філософія, основи інформаційних технологій, підготовка з надання домедичної допомоги, автоматизовані системи управління та зв'язок, небезпеки радіаційного, хімічного та біологічного походження, засоби індивідуального та колективного захисту, інженерний захист населення та територій, небезпеки радіаційного, хімічного та біологічного походження, техногенна безпека технологічних процесів

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми Охорона праці,
назва

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Дисциплінарні результати навчання	ДРН
Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.	ДРН1
Пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів.	ДРН2
Аналізувати і обґрунтовувати інженерно-технічні та організаційні заходи щодо цивільного захисту, техногенної	ДРН3

та промислової безпеки на об'єктах та територіях.	
Володіти методами реалізації заходів з профілактики виробничого травматизму, професійної захворюваності, аварійності, прогнозувати їх ефективність, орієнтовану на підвищення рівня безпеки та поліпшення умов праці.	ДРН4
Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, охорони праці, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.	ДРН5
Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, охорони праці у практичній діяльності.	ДРН6
Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, спілкуватися українською професійною мовою; читати й розуміти фахову іншомовну літературу, використовуючи її у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички щодо організації культурного діалогу на рівні, необхідному для професійної діяльності	ДРН7
Розробляти та використовувати технічну документацію, зокрема з використанням сучасних інформаційних технологій.	ДРН8
Визначати фізичні, хімічні, біологічні та психофізіологічні шкідливі виробничі чинники та аналізувати безпечність виробничого устаткування.	ДРН9
Пояснювати номенклатуру, класифікацію та параметри уражальних чинників джерел техногенних і природних надзвичайних ситуацій та результати їх впливів	ДРН10

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Очікувані компетентності з дисципліни	ОКД
Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.	ОКД1
Здатність здійснювати облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на об'єктах суб'єкта господарювання, аналіз реалізації профілактичних заходів виробничого травматизму та гендерної складової трудової	ОКД2

діяльності.	
Здатність застосовувати законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони праці та організувати контроль за додержанням передбачених ними вимог.	ОКД3
Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи із забезпечення безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасних випадків і професійних захворювань.	ОКД4
Здатність аналізувати ефективність діяльності служби охорони праці та особливості організації системи управління охороною праці - підприємства.	ОКД5
Здатність здійснювати облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на підприємстві	ОКД6
Здатність здійснювати діяльність у межах забезпечення страхування працівників від нещасних випадків на виробництві.	ОКД7

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Правові та організаційні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань

Тема 1.1. Загальні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.

Актуальність і необхідність вивчення дисципліни. Правова основа профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань. Зміст і структура дисципліни. Стан та основні причини виробничого травматизму та професійних захворювань і заходи щодо їх попередження.

Тема 1.2. Навчання та інструктажі з охорони праці як основний організаційний захід профілактики виробничого травматизму.

Організація навчання з питань охорони праці в системі організаційних заходів профілактики виробничого травматизму. Види навчання та інструктажів й їх значення для профілактики виробничого травматизму і порядок проведення. Стажування і допуск до роботи працівників. Організація і проведення вступного інструктажу..

Тема 1.3. Профілактичні заходи у сфері гігієни праці та виробничої санітарії.

Шкідливі виробничі фактори та їх класифікація. Гігієна праці та виробнича санітарія, їх завдання і заходи у сфері профілактики виробничого травматизму. Нормування як засіб забезпечення здорових і

безпечних умов праці, запобігання професійним захворюванням. Небезпечні виробничі фактори та наслідки їх впливу на життя і здоров'я працюючих. Загальні вимоги виробничої безпеки щодо виробничих процесів і устаткування. Організаційні-технічні заходи щодо запобігання виробничого травматизму і професійних захворювань. Загальні принципи організації робочого місця.

Тема 1.4. Гігієнічна класифікація праці як важливий захід профілактики виробничого травматизму.

Умови праці та їх вплив на здоров'я і життя працюючих. Гігієнічні критерії оцінки умов праці. Класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

Тема 1.5. Методи та засоби визначення та вимірювання показників ергономічності робочого місця. принципи проектування робочих місць з оптимальними ергономічними параметрами. оцінка ергономічності засобів індивідуального захисту.

**Тема 1.6. Профілактичні заходи у сфері виробничої безпеки
Модульний контроль 1.**

МОДУЛЬ 2. Організація та проведення заходів профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.

Тема 2.1. Атестація робочих місць – основа профілактики виробничого травматизму.

Загальні засади атестації робочих місць. Процедура вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу. Аналіз стану умов праці. Організація роботи по атестації РМ за умовами праці. Порядок складання карти умов праці.

Тема 2.2. Прогнозування та оцінка професійного ризику як важливий захід профілактичної діяльності.

Прогнозування у сфері профілактики виробничого травматизму. Оцінка професійних ризиків – важливий інструмент для поліпшення умов праці. Методи оцінки професійних ризиків та їх застосування

Тема 2.3. Використання заходів та засобів безпеки у сфері профілактики та запобігання виробничому травматизму

Знаки безпеки та їх застосування. Засоби колективного та індивідуального захисту та умови та порядок їх використання.

Тема 2.4. Зарубіжний досвід профілактичної діяльності у сфері охорони праці

Досвід профілактичної діяльності США. Досвід профілактичної діяльності Великобританії. Досвід профілактичної діяльності Японії. Підведення підсумків вивчення навчального матеріалу.

Тема 2.5. Профілактика виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки.

Роботи з підвищеною небезпекою їх перелік та загальні вимоги до їх організації. Профілактика виробничого травматизму при організації робіт, експлуатації і застосуванні машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки. Організація робіт підвищеної небезпеки, що виконуються за нарядом-допуском.

Модульний контроль 2

Екзамен

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модуль на контрольна робота	
8- й семестр						
Модуль 1. Правові та організаційні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань						
Тема 1.1. Загальні засади профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань	17	2			15	
Тема 1.2. Навчання та інструктажі з охорони праці як основний організаційний захід профілактики виробничого травматизму.	19	2	2		15	
Тема 1.3. Профілактичні заходи у сфері гігієни праці та виробничої санітарії.	16	2			14	
Тема 1.4. Гігієнічна класифікація праці як важливий захід профілактики виробничого травматизму.	16	2			14	
Тема 1.5. Методи та засоби визначення та вимірювання показників ергономічності робочого місця. принципи проектування робочих місць з оптимальними ергономічними параметрами. оцінка ергономічності засобів	16	2			14	

індивідуального захисту.						
Тема 1.6. Профілактичні заходи у сфері виробничої безпеки	14				14	
Разом за модулем 1	98	10	2		86	
9- й семестр						
Модуль 2 Організація та проведення заходів профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.						
Тема 2.1. Атестація робочих місць – основа профілактики виробничого травматизму	18	2	2		14	
Тема 2.2. Зарубіжний досвід профілактичної діяльності у сфері охорони праці.	16	2			14	
Тема 2.3. Прогнозування та оцінка професійного ризику як важливий захід профілактичної діяльності.	16	2			14	
Тема 2.4. Використання засобів та засобів безпеки у сфері профілактики та запобігання виробничому травматизму.	16	2			14	
Тема 2.5. Профілактика виробничого травматизму в умовах та на об'єктах підвищеної небезпеки.	16	2			14	
Разом за модулем 2	82	10	2		70	
Разом	180	20	4		156	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. 2. Організація і проведення вступного інструктажу з охорони праці.	2

2.	Тема 2.1. Порядок заповнення карт умов праці при атестації робочих місць.	2
	Разом	4

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усне опитування, виконання контрольних робіт та екзамен. Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Під час викладання навчальної дисципліни «Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань» використовуються **наступні методи контролю здобувачів вищої освіти:**

Поточний контроль засвоєння вивченого матеріалу здійснюється на кожному практичному та семінарському занятті шляхом проведення усного і письмового опитування. Він призначений для перевірки якості засвоєння навчального матеріалу, стимулювання навчальної роботи здобувачів вищої освіти та вдосконалення методики проведення занять.

Поточний контроль може проводитися наступними способами:

– усне опитування – застосовується під час проведення усіх видів навчальних занять з метою визначення рівня засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу попереднього заняття;

– письмовий експрес-контроль (летючка) – проводиться з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти за попереднє (декілька попередніх) занять, або після завершення вивчення матеріалу змістового модуля;

– тестовий контроль – як правило, проводиться після завершення вивчення здобувачами вищої освіти матеріалу блоку змістових модулів;

– комбінована форма контролю – поєднання під час проведення навчальних занять усного опитування та експрес-контролю, або експрес-контролю з тестовим контролем з метою максимального охоплення кількості залучених до контролю здобувачів вищої освіти і більш якісної перевірки рівня засвоєння ними знань.

Контрольна робота є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання здобувачами вищої освіти контрольної роботи, тесту тощо та є обов'язковим. Протягом кожного навчального семестру під час вивчення дисципліни «Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань» проводиться два модульних контролю.

Підсумкова модульна оцінка визначається як сума поточної та контрольної оцінок (балів) з даного модуля. Оцінювання кожного контрольного модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння модуля була за обов'язкові види робіт та допоміжні завдання (у цьому разі повинна враховуватись активність та поточна успішність здобувачів вищої освіти на семінарах, практичних заняттях тощо).

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять	
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	5	5	25
	практичні заняття*	1	20	20
	за результатами виконання контрольної роботи*	1	25	25
Разом за модуль 1				70
Разом за поточний контроль				70

II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				10
III. Підсумковий контроль (екзамен)*				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100
Модуль 2	лекції	5	5	25
	практичні заняття*	1	20	20
	за результатами виконання контрольної роботи*	1	25	25
Разом за модуль 2				30
Разом за поточний контроль				70
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				10
III. Підсумковий контроль (екзамен)*				30
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача вищої освіти впродовж семестру;

- підсумкового контролю успішності.

До уваги уваги беруться додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність здобувача вищої освіти, які виконуються у формі реферату або індивідуального завдання з дослідженням питань, які стосуються специфіки його професійної діяльності (для здобувачів вищої освіти, що навчаються по індивідуальному плану) або за тематикою дипломної його роботи. Здобувач вищої освіти може обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі реферату, презентації, добірки відеоматеріалів, створення відео- або фоторяду

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському та практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти за змістом визначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється від 0 до 20 балів):

16-20 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, звіт оформлений граматично і стилістично без помилок;

11-15 балів – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

6-10 балів – завдання виконане частково, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1-5 балів – завдання виконане частково, у звіті допущені значні помилки;

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність,

системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Контрольна робота є складовою поточного контролю і виконується у вигляді аудиторної письмової роботи або складання тесту під час останнього практичного (семінарського) заняття в межах окремого модуля. Тематика контрольних робіт визначена у методичній розробці «Засоби діагностики з навчальної дисципліни».

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти при виконанні контрольних робіт (оцінюється від 0 до 25 балів):

19-25 балів – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, дотримано всі вимоги до виконання;

13-18 балів – вірні відповіді дані на всі запропоновані питання, але вони недостатньо обґрунтовані, або у відповідях наявні незначні помилки;

7-12 балів – вірні відповіді дано на 50% запропонованих питань;

1-6 - балів вірні відповіді дано менше, ніж на 50% запропонованих питань, наявні значні помилки;

0 балів – відповіді відсутні або робота містить грубі помилки на більшість запропонованих питань.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання контрольних робіт:

Модуль 1

1. Актуальність і необхідність профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.
2. Загальні положення профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань в Україні
3. Законодавче та нормативно-правове та нормативне забезпечення навчання працівників.
4. Стан та основні причини виробничого травматизму та професійних захворювань і заходи щодо їх попередження
5. Наслідки травматизму та професійних захворювань.
6. Заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
7. Види навчання працівників по їх категоріям.
8. Організація перевірки знань працівників за результатами навчання.
9. Види інструктажів з охорони праці та роль служби ОП в організації їх проведення.
10. Організація і проведення вступного інструктажу.
11. Організація і проведення первинного та повторного інструктажів.
12. Організація і проведення цільового та позапланового інструктажів.

13. Шкідливі виробничі фактори та їх класифікація.
14. Гігієна праці, її завдання і заходи у сфері профілактики виробничого травматизму.
15. Виробнича санітарія, її завдання і заходи у сфері профілактики виробничого травматизму.
16. Нормування як засіб забезпечення здорових і безпечних умов праці, запобігання професійним захворюванням.
17. Небезпечні фактори виробничого процесу.
18. Безпека виробничих процесів і устаткування.
19. Профілактичні заходи щодо забезпечення виробничої безпеки.
20. Технічні заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
21. Організаційні заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
22. Санітарно-гігієнічні технічні заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
23. Правові та економічні заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
24. Загальні принципи організації робочого місця.
25. Умови праці та їх вплив на здоров'я і життя працюючих.
26. Гігієнічна класифікація умов праці.
27. Класи умов праці та ступені шкідливості умов праці
28. Гігієнічні критерії оцінки умов праці.
29. Класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища,
30. Класифікація умов праці за показниками важкості та напруженості трудового процесу

Модуль 2

1. Загальні засади атестації робочих місць за умовами праці
2. Процедура вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу під час атестації робочих місць.
3. Організація роботи по атестації робочих місць за умовами праці.
4. Зміст і результати комплексної оцінки факторів виробничого середовища під час атестації робочих місць за умовами праці
5. Оцінка організаційного і технічного рівня робочого місця під час атестації робочих місць за умовами праці
6. Порядок складання фотографії робочого дня при проведенні атестації робочих місць за умовами праці
7. Карта умов праці та послідовність її складання.
8. Результати атестації робочих місць за умовами праці та їх

використання.

9. Роботи підвищеної небезпеки та їх загальні властивості.
10. Види робіт підвищеної небезпеки та їх нормативно-правове регулювання
11. Умови отримання дозволу на проведення робіт підвищеної небезпеки
12. Роботи підвищеної небезпеки, на які необхідно видавати наряди-допуски
13. Організація проведення робіт за нарядом-допуском.
14. Машини, механізми та устаткування підвищеної небезпеки і регламентація їх експлуатації і застосування.
15. Загальні вимоги до експлуатації машин, механізмів і устаткування підвищеної небезпеки.
16. Поняття потенційно небезпечного об'єкта і об'єкта підвищеної небезпеки: їх загальні риси та відміни
17. Обов'язки суб'єкта господарської діяльності, у власності якого перебувають об'єкти підвищеної небезпеки.
18. Поняття професійного ризику і мета його оцінки.
19. Види професійних ризиків та коротка характеристика.
20. Підходи до оцінки професійних ризиків
21. Методи оцінки професійних ризиків та їх застосування.
22. Мета застосування і показники прямих методів оцінки професійних ризиків
23. Непрямі методів оцінки професійних ризиків та умови їх застосування.
24. Клас професійного ризику виробництва і порядок його визначення.
25. Види засобів технічної безпеки та нормативно-правові засади їх застосування.
26. Види та призначення індивідуальних засобів захисту працюючих
27. Види та призначення технічних засобів захисту (засобів колективного захисту) працюючих.
28. Об'єктивні технічні засоби безпеки та вимоги до їх застосування.
29. Суб'єктивні технічні засоби безпеки їх призначення та різновиди.
30. Досвід профілактичної діяльності США.
31. Досвід профілактичної діяльності Великобританії.
32. Досвід профілактичної діяльності Німеччини

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі екзамені на завершальному етапі з метою оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти, оцінки їх знань і навиків за обсягом, якістю, глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності відповідно до моделі фахівця

здобувача вищої освіти. Організаційні питання проведення екзамену наведені у методичній розробці для проведення екзамену з дисципліни.

До уваги можуть братись *додаткові необов'язкові завдання та науково-дослідна діяльність* здобувача вищої освіти.

Отримані здобувачем вищої освіти бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ECTS згідно з таблицею відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Актуальність і необхідність профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань.
2. Загальні положення профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань в Україні
3. Законодавче та нормативно-правове та нормативне забезпечення навчання працівників.
4. Стан та основні причини виробничого травматизму та професійних захворювань і заходи щодо їх попередження
5. Наслідки травматизму та професійних захворювань.
6. Заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
7. Види навчання працівників по їх категоріям.
8. Організація перевірки знань працівників за результатами навчання.
9. Види інструктажів з охорони праці та роль служби ОП в організації їх проведення.
10. Організація і проведення вступного інструктажу.
11. Організація і проведення первинного та повторного інструктажів.
12. Організація і проведення цільового та позапланового інструктажів.
13. Шкідливі виробничі фактори та їх класифікація.
14. Гігієна праці, її завдання і заходи у сфері у сфері профілактики виробничого травматизму.
15. Виробнича санітарія, її завдання і заходи у сфері у сфері профілактики виробничого травматизму.
16. Нормування як засіб забезпечення здорових і безпечних умов праці, запобігання професійним захворюванням.
17. Небезпечні фактори виробничого процесу.
18. Безпека виробничих процесів і устаткування.
19. Профілактичні заходи щодо забезпечення виробничої безпеки.
20. Технічні заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
21. Організаційні заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
22. Санітарно-гігієнічні технічні заходи попередження та усунення виробничого травматизму та професійних захворювань.
23. Правові та економічні заходи попередження та усунення виробничого

- травматизму та професійних захворювань.
24. Загальні принципи організації робочого місця.
  25. Умови праці та їх вплив на здоров'я і життя працюючих.
  26. Гігієнічна класифікація умов праці.
  27. Класи умов праці та ступені шкідливості умов праці
  28. Гігієнічні критерії оцінки умов праці.
  29. Класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища,
  30. Класифікація умов праці за показниками важкості та напруженості трудового процесу
  31. Загальні засади атестації робочих місць за умовами праці
  32. Процедура вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу під час атестації робочих місць.
  33. Організація роботи по атестації робочих місць за умовами праці.
  34. Зміст і результати комплексної оцінки факторів виробничого середовища під час атестації робочих місць за умовами праці
  35. Оцінка організаційного і технічного рівня робочого місця під час атестації робочих місць за умовами праці
  36. Порядок складання фотографії робочого дня при проведенні атестації робочих місць за умовами праці
  37. Карта умов праці та послідовність її складання..
  38. Результати атестації робочих місць за умовами праці та їх використання.
  39. Роботи підвищеної небезпеки та їх загальні властивості.
  40. Види робіт підвищеної небезпеки та їх нормативно-правове регулювання
  41. Умови отримання дозволу на проведення робіт підвищеної небезпеки
  42. Роботи підвищеної небезпеки, на які необхідно видавати наряди-допуски
  43. Організація проведення робіт за нарядом-допуском.
  44. Машини, механізми та устаткування підвищеної небезпеки і регламентація їх експлуатації і застосування.
  45. Загальні вимоги до експлуатації машин, механізмів і устаткування підвищеної небезпеки.
  46. Поняття потенційно небезпечного об'єкта і об'єкта підвищеної небезпеки: їх загальні риси та відміни
  47. Обов'язки суб'єкта господарської діяльності, у власності якого перебувають об'єкти підвищеної небезпеки.
  48. Поняття професійного ризику і мета його оцінки.
  49. Види професійних ризиків та коротка характеристика.
  50. Підходи до оцінки професійних ризиків
  51. Методи оцінки професійних ризиків та їх застосування.
  52. Мета застосування і показники прямих методів оцінки професійних ризиків
  53. Непрямі методів оцінки професійних ризиків та умови їх застосування.

54. Клас професійного ризику виробництва і порядок його визначення.
55. Види засобів технічної безпеки та нормативно-правові засади їх застосування.
56. Види та призначення індивідуальних засобів захисту працюючих
57. Види та призначення технічних засобів захисту (засобів колективного захисту) працюючих.
58. Об'єктивні технічні засоби безпеки та вимоги до їх застосування.
59. Суб'єктивні технічні засоби безпеки їх призначення та різновиди.
60. Досвід профілактичної діяльності США.
61. Досвід профілактичної діяльності Великобританії.
62. Досвід профілактичної діяльності Німеччини

Політика викладання навчальної дисципліни

Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

Під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з навчальною метою і з дозволу керівника заняття.

Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 40 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

Суворе дотримання правил безпеки під час організації виїзних занять на об'єкти (не) виробничої сфери.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

Базова

1. Малько О.Д., Резніченко Г.М. Курс лекцій «Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань». Харків – НУЦЗУ, 2020. – 95 с.
2. Резніченко Г.М. Курс лекцій «Охорона праці в хімічному виробництві». Харків – НУЦЗУ, 2016. – 67 с.
3. О.В. Третьяков, В.В. Зацарний, В.Л. Безсонний. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань Практикум Харків 2011.

4. Профілактика виробничого травматизму та професійних захворювань. Укладачі С.В.Білан, Н.В. Дейнеко. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи. Харків, НУЦЗУ, 2015.

5. Третьяков О.В. Охорона праці: Навчальний посібник. Для самостійної роботи студентів / О.В. Третьяков, В.В. Зацарний, В.Л. Безсонний. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 436 с.

6. Підручник - В.У. Жидецький. Основи охорони праці: – Київ, Знання, 2015

Допоміжна

1. Закон України «Про охорону праці» (Введено в дію Постановою ВР № 2695-ХІІ (2695-12) від 14.10.92.

2. Закон України "Про об'єкти підвищеної небезпеки" від 18.01.2001 № 2245.

3. Наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».

4. Технічний регламент про безпеку машин і устаткування, прийнятий постановою № 62 Кабінету Міністрів 30 січня 2013 року,

5. Перелік робіт з підвищеною небезпекою Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.1.2005 № 15.

6. Перелік видів робіт з підвищеною небезпекою, Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107.

7. Постанови КМУ від 1 серпня 1992 р. N 442 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці» (зі змінами та доповнення внесеними постановою КМУ № 741 від 05.10.2016 року).

8. Постанова КМУ від 8 лютого 2012 р. № 237 «Про затвердження Порядку визначення класу професійного ризику виробництва за видами економічної діяльності».

9. Постанова КМУ від 30.11.2010 № 30 «Про затвердження Порядку віднесення страхувальників до класу професійного ризику виробництва з урахуванням виду їх економічної діяльності та проведення перевірки достовірності поданих страхувальниками відомостей про види економічної діяльності (у тому числі основний)».

10. Постанова КМУ від 08.11.2000 р. № 1162 «Про затвердження переліку професійних захворювань».

11. Малько О.Д., Тур Д.А. Аналіз умов праці газозварювальника при проведенні ремонтних робіт в теплових мережах: мат. Міжнародної науково-

практичної конференції курсантів та студентів «Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту»: – Харків: НУЦЗУ, 2018. - С. 375.

12. Відповідальність за злочини проти безпеки виробництва: Кримінальний кодекс України. Витяг // Охорона праці.- 2006.- № 2.

13. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13.12.2004 № 614 «Про затвердження Порядку складання та вимоги до санітарно-гігієнічних характеристик умов праці»

14. Малько О.Д., Ковжого С.О., Полежаєв А.М. Про деякі проблемні питання управління охороною праці // Вестник Харьковського національного автомобільно-дорожного університета. - Харків: ХНАДУ, 2012. - Вып. 59. – С. 100 – 103. (0,31 друк. арк.)

15. Малько О.Д., Пономаренко К.О. Досвід Японії щодо профілактичної діяльності у сфері охорони праці: . мат міжнародної науково-практичної конференції молодих учених., 28-29 березня 2018 року. Харків: НУЦЗ України, 2018. 434 с. С. 331.

16. Малько О. Д., Шароватова О. П., Цимбал Б. М., Бахарєва Г. Ю. Модель прогнозування виникнення аварії на потенційнонебезпечному об'єкті з використанням математичної моделі надійності технічної системи. // Проблеми надзвичайних ситуацій Збірка наукових праць. Випуск 27, 2018 – С. 66-72.

17. Малько О.Д., Правдюк А.В. Деякі особливості охорони праці персоналу в рентгенівських кабінетах: мат. Міжнародної науково-практичної конференції курсантів та студентів «Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту»: – Харків: НУЦЗУ, 2018. - С. 359.

Інформаційні ресурси

1. Фонд соціального страхування України – <http://www.fse.gov.ua>.
2. Єдиний веб портал органів виконавчої влади – <https://www.kmu.gov.ua/ua>
3. Державна служба України з питань праці – <http://dsp.gov.ua>
4. Науково-виробничий журнал «Охорона праці» - <http://ohoronapracii.kiev.ua>
5. Головне управління Держпраці у Харківській області - <http://www.kh.dsp.gov.ua>
6. Журнал пожежна та техногенна безпека - <http://presa.ua/pozhezhna-ta-tehnogenna-bezpeka.html>

Розробник:
доцент кафедри
охорони праці та техногенно-

Богдан ЦИМБАЛ

екологічної безпеки, к.т.н.

A handwritten signature in blue ink, consisting of several stylized, overlapping loops and lines.